

EKONOMSKI FAKULTET U RIJECI

I. ORGANIZACIONI RAZVOJ FAKULTETA. Ekonomski fakultet u Rijeci započeo je radom u šk. god. 1961/62.

Misao o osnivanju Fakulteta razvijala se usporedo s razvitkom jugoslavenske privrede općenito, a privrede riječke regije napose. Sve veće značenje i udio pomorstva, turizma, ugostiteljstva i vanjske trgovine u privredi riječke regije uvjetovali su lokaciju Ekonomskog fakulteta u Rijeci. Takvom se lokacijom visokoškolska ekonomska nastava približila aglomeracionom području potencijalnih studenata (Rijeka, Istra, Hrvatsko primorje, Kvarnerski otoci, Gorski kotar). Osnivanje Fakulteta bilo je potaknuto težnjom da se visokoškolska ekonomska nastava proširi i na područje pomorske privrede (morsko brodarstvo, morske luke, ribarstvo, pomorska špedicija, ekonomika brodogradnje i dr.). S obzirom na izvanredno značenje turizma, ugostiteljstva i vanjske trgovine za privredu riječke regije, nastavu je trebalo usmjeriti i na ta područja. Osim same nastave, na spomenuta privredna područja valjalo je orijentirati i znanstveno-istraživački rad.

Na početku 1960. bila je osnovana posebna Komisija za osnivanje Ekonomskog fakulteta u Rijeci. Ona je izradila iscrpnu studiju u kojoj je obradila: a) privredne i društveno-političke razloge za otvaranje Fakulteta, b) profil kadrova koji bi se na njemu obrazovali, c) nacrt nastavnog plana i programa, d) lokaciju, e) problematiku potencijalnih nastavničkih kadrova i f) materijalnu bazu za funkcioniranje Fakulteta. Na zajedničkoj sjednici Kotarskog vijeća i Vijeća proizvođača Narodnog odbora kotara Rijeka od 25. XI 1960. zaključeno je da se Izvršnom vijeću Sabora NR Hrvatske predloži osnivanje Fakulteta. Izvršno vijeće Sabora je 23. listopada 1961. potvrdilo tu odluku i donijelo rješenje o ispunjavanju uvjeta za upis studenata i početak nastave. Na molbu Savjeta Ekonomskog fakulteta u Rijeci, Savjet Sveučilišta u Zagrebu primio je na sjednici od 6. prosinca 1961. Fakultet u sklop Sveučilišta u Zagrebu.

Na taj je način osnovana prva i do sada jedina fakultetska ustanova u našoj zemlji koja je napose orijentirana i specijalizirana za obrazovni i znanstveno-istraživački rad na području pomorske privrede, turizma i ugostiteljstva i međunarodnih ekonomskih odnosa.

Opravdanost osnivanja Fakulteta takva profila ogleda se i u činjenici da od 131 diplomanta II stupnja (koliko ih je promovirano do 23. IV 1968) nijedan nije nezaposlen. Brodarska, lučka, brodograđevna, špediterska, turistička, ugostiteljska, vanjskotrgovinska i slična poduzeća traže od Ekonomskog fakulteta u Rijeci veći broj diplomiranih ekonomista nego što ih Fakultet može promovirati.

U prvoj godini rada Fakulteta, tj. u šk. god. 1961/62, djelovala je samo prva naukovna godina (I i II semestar). U toj su godini glavni zadaci i naponi bili usmjereni na: 1. stvaranje uvjeta da nastava bude što

kvalitetnija i da studenti što bolje i uspješnije savladaju nastavnu građu; 2. izradu Statuta, a s tim u vezi postavljanje osnove demokratskom upravljanju Fakultetom; 3. oblikovanje nastavnog plana i programa kroz koji treba da dođe do izražaja specifično usmjeravanje Fakulteta; 4. izbor nastavnika, 5. uspostavljanje biblioteke; 6. povezivanje Fakulteta, njegovih katedara i pojedinih nastavnika s privrednim i društvenim organizacijama, kako bi se što bolje i uspješnije povezala teorija s praksom i kako bi Fakultet što aktivnije sudjelovao na obradi aktuelnih privrednih problema.

U prve tri školske godine izbor nastavnika vršila je posebna Elektorska komisija. Budući da je Vijeće nastavnika postalo najzad potpuno kvalificirano da vrši izbor nastavnika, Skupština općine Rijeka, na prijedlog Savjeta Ekonomskog fakulteta u Rijeci, donijela je 23. XII 1964. odluku o prestanku rada Elektorske komisije.

Počevši od šk. god. 1962/63. sukcesivno su otvarane i naredne naukovne godine (druga, treća i četvrta), tako da je Fakultet po završetku šk. god. 1964/65. dobio i prve apsolvante drugog stupnja studija, a potkraj 1963. dao je i prve diplomirane ekonomiste.

Otvaranje novih naukovnih godina postavljalo je pred Fakultet nove i sve teže organizacione probleme (nastavni prostor, kadrovi, utvrđivanje konačne fizionomije nastavnog plana i programa, izdavanje udžbenika i skripata, daljnje i intenzivnije povezivanje s privredom, proširenje biblioteke i dr.), koji su rješavani s više ili manje uspjeha.

II. ZNANSTVENO-NASTAVNE JEDINICE. Osnovne znanstveno-nastavne jedinice Fakulteta jesu katedre. Njihov broj i struktura mijenjali su se od njegova osnivanja do danas nekoliko puta.

Danas postoje i djeluju ove četiri katedre:

1. Katedra za političku ekonomiju i narodnu privredu (pročelnik izv. prof. dr Dušan J a g o d i ć). U sklop te katedre ulaze ovi kolegiji: Politička ekonomija, Ekonomika Jugoslavije, Suvremene ekonomske teorije, Međunarodni ekonomski odnosi, Ekonomska geografija, Sociologija, Međunarodno pravo, Tržište i konjunktura, Naučno-istraživački rad u ekonomskim naukama, Metodika ekonomske nastave, Regionalne ekonomske integracije, Financije, Financijski sistem (samo na Financijsko-računovodstvenom odjelu), Elementi statističke metode, Privredna statistika i Predvojnička obuka.

2. Katedra poslovanja privrednih organizacija (viši predavač Žarko P o p o v i ć). U njen sastav ulaze ovi predmeti: Ekonomika privrednih organizacija, Računovodstvo, Organizacija poslovanja uslužnih poduzeća, Ispitivanje poslovanja privrednih organizacija, Privredno pravo, Poznavanje robe s osnovama tehnologije, Ekonomska propaganda, Tehnologija brodogradnje, Privredna matematika, Poslovna statistika, Ekonometrija, Organizacija računovodstva s mehanografijom, Obračun poslovanja i sistemi interne raspodjele, Organizacija poduzeća, Teorija bilanciranja i Financiranje poduzeća i investiciona politika.

3. Katedra za promet (izv. prof. dr Ignac R u b i n i ć). U sastav te katedre ulaze ovi predmeti: Ekonomika brodarstva, Ekonomika turizma, Ekonomika saobraćaja i luka, Geografija prometa, Pomorsko pravo i druga saobraćajna prava, Međunarodna špedicija i carine te Ekonomika ribarstva.

4. Katedra za strane jezike (viši predavač Aldo L u p p i). U njen sklop ulaze ovi jezici: engleski, njemački, talijanski, francuski i ruski.

III. ORGANIZACIJA NASTAVE. Prilikom osnivanja Fakulteta bila je, u suradnji s osnivačem (Narodnim odborom kotara Rijeke), održana široka konzultacija s predstavnicima privrede o orijentaciji i usmjerenju Fakulteta, odnosno o specifičnom profilu ekonomista koji će se na njemu obrazovati. Na temelju te konzultacije bio je izrađen prvi nastavni plan Fakulteta.

Taj je plan, koji se primjenjivao od 1961–63, sadržavao usmjerenje na tri osnovne grane primorske privrede; pomorsku, ugostiteljsko-turističku i vanjskotrgovinsku. Granska je trifurkacija bila organizirana tako da je svaki student u trećoj godini studija mogao izabrati jednu od spomenute tri grane (odnosno studijsku grupu predmeta jedne od tih grana).

Zbog mnogobrojnih primjedaba na taj plan (prevelik broj predmeta, veliko cjepkanje nastavne građe, nedosljednost usmjeravanja u III i IV godini studija i dr.), u šk. god. 1963/64. izrađen je novi nastavni plan, koji se i danas primjenjuje. Tim je planom ukinuta granska trifurkacija i ostvareno jedinstveno usmjerenje na drugom stupnju studija, i to na pomorsku privredu, međunarodne ekonomske odnose te turizam i ugostiteljstvo. Smanjen je i broj predmeta i ispita. Tim planom, koji je izrađen uz puno konzultiranje privrede i drugih zainteresiranih faktora, postigla se racionalnija struktura Fakulteta. U III i IV godini studija zastupljeni su, uglavnom, predmeti koji daju specijalistički karakter čitavom Fakultetu. Neki od tih predmeta (npr. Ekonomika brodarstva, Međunarodna špedicija i carine, Ekonomika ribarstva), kao samostalne znanstvenonastavne discipline, izučavaju se isključivo na Ekonomskom fakultetu u Rijeci.

Pored obaveznih predmeta, na Fakultetu se izučavaju i neobavezni predmeti (Ekonomska propaganda, Metodika ekonomske nastave, Regionalne ekonomske integracije, Tehnologija brodogradnje, i Drugi strani jezik) ukoliko se javi najmanje 10 studenata (za predmet Metodika ekonomske nastave), odnosno najmanje 5 studenata (za druge predmete). Student može upisati u bilo kojoj godini prvog i drugog stupnja jedan ili više neobaveznih predmeta i polagati ispit na kraju semestra u kojem je te predmete slušao. Nepoložen neobavezni predmet nije zapreka za upis u narednu godinu. Drugi (neobavezni) strani jezik student može izabrati samo pri upisu u prvu godinu prvog stupnja i poslije ga može upisivati u ostale tri godine studija. Ako student želi upisati drugi (neobavezni) strani jezik u kasnijoj godini studija, dužan je prethodno položiti diferencijalni ispit iz građe ranijih godina.

ZGRADA EKONOMSKOG FAKULTETA U RIJECI

Nova koncepcija nastavnog plana zahtijevala je i novu koncepciju nastavnog programa. Zbog toga je u istoj školskoj godini (1963/64) izrađen i prihvaćen novi nastavni program za sve predmete. Iz njega su odstranjena neka dupliranja pojedinih nastavnih disciplina, programska je građa u cjelini smanjena, utvrđena je ispitna i dopunska literatura.

Nastava na Fakultetu obuhvaća tri samostalna i uzajamno povezana stupnja (prvi, drugi i treći). Studij svakog stupnja osigurava stjecanje zaokruženog i cjelovitog znanja za vršenje određenih poslova ekonomske struke i pruža znanja za nastavak studija na višem stupnju. Nastava studija prvog i drugog stupnja traje po dvije godine, a nastava trećeg stupnja traje najmanje jednu, a najviše dvije godine.

Studenti Fakulteta mogu biti redovni i izvanredni.

Student koji nije upisao narednu školsku godinu gubi studentske povlastice, ali zadržava pravo polaganja nepoloženih ispita te pravo da ispuni i druge uvjete propisane za upis u narednu godinu. Osoba koja je prekinula studij u trajanju dužem od dvije godine može nastaviti studij samo s odobrenjem i uz uvjet koji joj odobri dekan. Ako u međuvremenu nastanu promjene u nastavnom planu i programu pojedinih predmeta, dekan može uvjetovati odobrenje za nastavak studija ponavljanjem ranijih položenih ispita i vježbi u skladu s izmijenjenim nastavnim planom i programom.

Student koji nije stekao uvjete za upis u narednu godinu, a položio je ispite iz najmanje polovine predmeta iz dotične naukovne godine, može ponovo upisati istu naukovnu godinu, i to samo jedanput u toku studija, s tim da se četvrta godina ne može ponovo upisati.

Da bi stekli diplomu prvog, odnosno drugog stupnja studija, studenti su dužni izraditi i obraniti pismeni diplomski rad. To je samostalan rad u kojem student vrši analizu određenog problema ili pojave. Prvi diplomski rad može se izraditi iz predmeta: Ekonomika Jugoslavije, Ekonomika privrednih organizacija, Računovodstvo i Privredna statistika, a drugi iz svih ekonomskih predmeta prve i druge godine studija drugog stupnja za koje je u nastavnom planu predviđeno održavanje seminara, odnosno vježbi.

Osim teorijske nastave organizira se i praktična nastava sa svrhom da studenti što bolje upoznaju konkretne probleme i privrednu praksu radnih organizacija u zemlji i inozemstvu. Praktični dio nastave obavlja se u obliku obaveznog praktičnog rada (ferijalne prakse), posjećivanja odgovarajućih radnih organizacija i stručnih ekskurzija. Obavezna praksa obavlja se u radnim organizacijama prije upisa u drugu godinu drugog stupnja studija. Praksa se izvodi tokom ljetnog raspusta i traje mjesec dana. Studentima koje Jugoslavenski odbor za stručnu praksu studenata ekonomije, kao član međunarodne organizacije AIESEC, upućuje na praksu u inozemstvo, priznat će se ta praksa ukoliko bude izvršena u skladu s propisima Statuta fakulteta. Student je dužan predati pismeni referat u dva primjerka u kojem je obradio temu zadanu prije odlaska na praksu. Pozitivno ocijenjeni referat uvjet je za upis u narednu godinu studija.

Redovni rok za diplomiranje na prvom i na drugom stupnju studija ističe s 15. veljačom one kalendarske godine koja slijedi poslije završene druge, odnosno četvrte godine studija. Osoba koja je izgubila studentske povlastice s razloga što nije diplomirala u propisanom roku, zadržava pravo polaganja ispita na temelju priznatih semestara. Takvoj osobi odobrava se pohađanje seminara i vježbi i upotreba biblioteke u svrhu pripreme za ispite, odnosno izrade diplomskog rada.

Da bi se *izvanrednim studentima* omogućio studij uz obavljanje poslova na njihovim radnim mjestima, Fakultet organizira nastavu za izvanredne studente u skladu sa svojim mogućnostima te specifičnostima nastave prvog i drugog stupnja.

Nastava za izvanredne studente organizira se:

1. Na *samom Fakultetu*, putem posebnih oblika nastave (predavanja, seminari, savjetovanja, dopisni i drugi tečajevi). Taj je studij uveden već u prvoj godini rada (1961/62) i uspješno funkcionira sve do danas. Nastava za izvanredne studente održava se poslije podne, i to dva puta na tjedan. Za tu nastavu vrijedi načelo da je svaki predmet zastupljen barem s jednim satom tjedne nastave. Predmeti kod kojih su vježbe neophodno potrebne zastupljeni su barem s dva sata tjedne nastave. Nastava je dosta dobro posjećivana (predavanja i vježbe polazi 40–50% studenata sa stanom u Rijeci). Najveći dio izvanrednih stude-

nata ne uživa posebne povlastice od svojih radnih organizacija, pa tako i plaćanje doprinosa za održavanje popodnevene nastave pada, uglavnom, na teret studenata.

2. Putem *posebnih centara* za izvanredni studij. Prema odredbama Statuta fakulteta, centre za izvanredni studij osnivaju državni organi, samostalne ustanove, privredne i druge organizacije, a može ih osnivati i sam Fakultet. Zadaci i organizacija centara propisuju se aktom o osnivanju i pravilima centra.

U sklopu Ekonomskog fakulteta u Rijeci, od njegova osnivanja do danas funkcionirala su dva centra za izvanredni studij, i to u Zadru i Puli.

Centar u Z a d r u osnovan je već u prvoj godini rada Fakulteta (1961/62), kada je upisano 97 prvih studenata. Organizirao ga je Narodni odbor grada Zadra, a funkcionirao je u sastavu Radničkog sveučilišta u Zadru. Instrukture centra potvrdilo je Vijeće nastavnika Ekonomskog fakulteta u Rijeci. Tokom prvih šest školskih godina nastavnici Fakulteta odlazili su u Zadar gdje su održavali izabrana predavanja, vršili konzultacije s instruktorima i studentima i obavljali ispite. Radi unapređenja odnosa sa centrom, Fakultet je pokretao određene inicijative i davao konkretne sugestije (osobito u pogledu sređenja organizaciono-pravnih odnosa), ali Centar, na žalost, nije za to pokazivao potrebno razumijevanje. Pri kraju šk. god. 1966/67. Centar je obavijestio Fakultet da otkazuje daljnju suradnju, jer da Skupština općine Zadar ne može snositi odgovajući dio troškova.

Centar u P u l i otvoren je u šk. god. 1965/66. i djeluje do danas. Nastavnici odlaze i u taj Centar nekoliko puta u svakom semestru i ondje održavaju predavanja, konzultacije i ispite.

IV. POSTDIPLOMSKI STUDIJ. Prema odredbama Statuta Ekonomskog fakulteta u Rijeci, zainteresirane privredne organizacije i druge radne organizacije, zainteresirani republički ili savezni fondovi (za naučni rad ili drugi), ili zainteresirana katedra ili više katedara Fakulteta, sami ili u suradnji s drugim fakultetima, mogu poduzimati inicijative za osnivanje nastave za specijalizaciju i naučno usavršavanje (III stupanj studija). Međutim, postdiplomski studij nije još bio organiziran.

V. DOKTORATI NAUKA. Od g. 1965. do kraja šk. god. 1968. na ovom je Fakultetu postiglo doktorat nauka sedam kandidata.

VI. ODNOSI PREMA PRIVREDI. Fakultet redovno surađuje s Osnovnom privrednom komorom u Rijeci i Ekonomskim institutom u Rijeci. Nastavnici Fakulteta dobrim su dijelom stalni ili povremeni suradnici Ekonomskog instituta u Rijeci.

Održavaju se i veze s pojedinim privrednim organizacijama s područja riječke regije, ali one se nisu afirmirale u dovoljnoj mjeri.

Fakultet održava stalne veze sa svojim diplomantima II stupnja, zaposlenim u privrednim i drugim radnim organizacijama. S njima se održavaju redovni godišnji sastanci na kojima se raspravlja o pitanjima od uzajamnog interesa.

Uspostavljena je veza s Jugoslavenskim zavodom za proučavanje školskih i prosvjetnih pitanja u Beogradu. Prof. dr Ratimir Kalmeta napisao je elaborat *Mogućnost suradnje fakulteta i srednjih škola* u kojem su prikazani rezultati dosadašnje suradnje i iznijete sugestije i mišljenja o izradi nastavnih programa, o izboru autora za izradu udžbenika i o stručnom usavršavanju nastavnika srednjih škola.

VII. VEZE S INOZEMSTVOM. Fakultet održava dosta intenzivne veze s nekim fakultetima u inozemstvu. To su: Facoltà di Economia e Commercio u Trstu. Suradnja je usmjerena na uzajamna gostovanja i izmjenu iskustva. Vysoká škola ekonomická v Praze, ČSSR. Organiziraju se uzajamna gostovanja nastavnika i izmjena publikacija. Hochschule für Verkehrswesen »Friedrich List« u Dresdenu, DR Njemačka. Vršiti se izmjena publikacija. Zacrtna je prisna veza s tom ustanovom, koja se u čitavom svijetu afirmirala kao jedna od najboljih obrazovnih ustanova za prometne stručnjake.

Održavaju se veze i s inozemnim fakultetima u još nekim gradovima (Sopot – Poljska, Bern – Švicarska, Berlin – DR Njemačka), pa su nastavnici odnosnih fakulteta već održali određeni broj predavanja na Ekonomskom fakultetu u Rijeci.